

DESIGNING THE EDUCATIONAL SPACE OF A PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTION AS A CONDITION FOR CHILD DEVELOPMENT

ПРОЕКТУВАННЯ ОСВІТЬНОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Valentyna Zelinska / Зелінська В.Ф

teacher of music/ музичний керівник,

Uman Primary School No. 1/Уманська початкова школа №1

Olena Krisan / Крісан О.О

English teacher/Вчитель англійської мови

Uman Gymnasium No. 1/Уманська гімназія №1

Анотація. У статті узагальнено основні положення за напрямками, що стосуються розвитку особистості. Запропоновано характеристики системи дошкільної освіти України. Впровадження у практику технології педагогічного проектування забезпечує створення сприятливого середовища, спрямованого на відкриття, актуалізацію ресурсів творчого розвитку особистості.

Ключові слова: педагогічне проектування, освітній простір, дошкільна освіта, дитина.

Вступ.

Важливою умовою підвищення якості освіти, її доступності є спадкоємність дошкільної і початкової ланок, спрямованої на створення і збереження у дитини цілісної картини світу.

Основні положення розвитку особистості дитини, можна згрупувати за напрямками:

- розвиток допитливості у дитини дошкільного віку як основи розвитку пізнавальних здібностей майбутнього учня початкової школи;
- формування творчої уяви як напрямку інтелектуального і особистісного розвитку дитини;
- розвиток уміння спілкуватися з дорослими й однолітками – як однієї з необхідних умов успішності освітньої діяльності.

Основний текст.

Перед закладами дошкільної освіти стоїть завдання визначити умови підвищення якості освіти, її доступності і спадкоємності дошкільної і початкової ланок, спрямованості на створення і збереження у дитини цілісної картини світу.

Система дошкільної освіти в Україні має *характеристики*:

- для споживача освітньої послуги якість умов освітнього процесу є пріоритетною, а для замовника (батьки дитини) – суб'єктивною;
- відсутність формалізованого результату щодо завершення освітньої програми;
- несаможиттєвість споживача послуг;
- низька мобільність дітей.

Також наявні *недоліки* у системі фінансово-економічних відношень закладів дошкільної освіти:

- не розподілено сфери відповідальності між виконавцем та замовником освітніх послуг;
- фінансується заклад, а не освітні послуги;
- відсутній взаємозв'язок між бюджетними витратами та обсягом і якістю послуг;
- заробітна плата педагогів не залежить від інтенсивності та якості освітніх послуг;
- чинна система фінансування дошкільної освіти породжує соціальну несправедливість;
- у різних закладах дошкільної освіти різний обсяг коштів на одного вихованця;
- частина замовників не має можливості скористатися бюджетною освітньою послугою.

Наведені положення свідчать, що вирішення проблеми повинно відбуватись за двома *напрямами узгодження*:

- мети і змісту дошкільної освіти;
- змісту і способів пізнавальної діяльності дошкільників на різних вікових етапах.

Ефективне *оновлення дошкільної освіти* пов'язано з :

- особистісно-зорієнтованою концепцією (І.Бех, І.Якиманська тощо);
- культурологічним підходом в освіті (В. Біблер тощо).

У закладах дошкільної освіти використовуються традиційні і сучасні авторські підходи адаптовані до дошкільного віку інноваційні технології.

Реалізація моделі освітнього простору веде до особистісного розвитку і зростання дитини. Це виражається по відношенню до дитини у:

- зниженні або відсутності загальної тривожності;
- емоційно-позитивному ставленні до інших людей, природи, себе;
- пізнавальної активності;
- прагненні створювати свій творчий продукт;
- підвищенні рівня самооцінки особистості дитини.

Закономірності педагогічного проектування освітнього простору пов'язані з розумінням його як інноваційного процесу, що проходить етапи локальних, модульних і системних змін з урахуванням зовнішніх і внутрішніх умов.

Принципи проектування освітнього простору охоплюють:

- ✓ розвиток дошкільника в контексті особистісно-зорієнтованого підходу з урахуванням сензитивних періодів, провідних видів діяльності, творчого розвитку дитини;
- ✓ урахування соціокультурного контексту проектування, його культуровідповідності та діалогічності;
- ✓ збагачення умов розвитку від мономоделі середовища до середовища відкритого типу;
- ✓ інтеграцію спілкування, пізнавальної, перетворювальної, оцінно-контрольної та інших видів діяльності дитини;
- ✓ взаємодію соціокультурного досвіду, професійного, особистісного

- досвіду педагога і особистісного досвіду дитини;
- ✓ співтворчість і співпраця всіх суб'єктів освітнього простору.

Проектування освітнього простору – складний багаторівневий процес, що реалізовує у взаємозв'язку діагностичну, проектно-нормативну, прогностичну, організаційно-координаційну, коректувальну, аналітико-інформаційну педагогічну діяльність.

Об'єктами проектування освітнього простору є: вихованість і навченість дітей, професійна компетентність і майстерність педагога, процеси педагогічної діяльності.

Основними функціями управління проектуванням освітнього простору науковці вважають інформативну, мотиваційну, розвивавальну, координаційну.

Сучасний освітній простір неможливий без інноваційного оновлення, залучення педагогічних технологій, апробації і адаптації до сучасних вимог нового змісту дошкільної освіти.

Значну роль у розвитку освітнього простору, його відповідності гуманістичній парадигмі освіти посідає педагогічне проектування.

Педагогічне проектування розглядається як феномен, що виник у результаті взаємодії новітніх тенденцій у розвитку педагогічної теорії та інноваційної педагогічної практики, а також як компонент процесу рішення педагогічної проблеми [1].

Педагогічне проектування здійснюється як науково-теоретичне дослідження у послідовності: історія – методологія – теорія – технологія. Проектування освітньої системи припускає знання об'єктивних закономірностей процесу навчання, яка досягається як результат його теоретичного дослідження [1].

Проектування і здійснення перетворень у сучасному закладі дошкільної освіти здійснюються з урахуванням самодостатності, компенсаторних можливостей, здібності до саморозвитку соціокультурного освітнього простору закладу дошкільної освіти за рахунок його внутрішніх ресурсів.

Відмінною рисою педагогічного проектування є його спрямованість на створення і зміну організованих процесів розвитку, виховання і навчання. Воно дозволяє обґрунтовувати прогноз, розробку і реалізацію змін у конкретному педагогічному середовищі, які сприяють його вдосконаленню.

Під педагогічним проектуванням розуміють професійну діяльність педагога, що ініціюється проблемою, яка охоплює строго впорядковану послідовність дій, які приводять до інновацій у практиці роботи з дітьми.

Технологія педагогічного проектування припускає цілеспрямоване створення нових, доцільних форм діяльності спочатку за допомогою випереджаючих уявлень, а потім шляхом реалізації відповідного проекту.

Отже, впровадження у практику технології педагогічного проектування забезпечує створення сприятливого середовища, спрямованого на відкриття, актуалізацію ресурсів творчого розвитку особистості, завдяки технології педагогічного проектування у закладі дошкільної освіти може бути створено самобутню ситуацію розвитку особистості дитини з урахуванням реальних педагогічних ресурсів.

Пріоритетним у вирішенні цієї проблеми є єдиний підхід до побудови освітнього процесу, включаючи технологію оцінювання якості освіти. Це дозволяє створити у закладах дошкільної освіти єдиний освітній простір.

Отже, під *розвивальним освітнім середовищем* розуміємо спеціально змодельовані умови, що забезпечують різноманітні варіанти вибору шляху розвитку і дорослішання особистості. Створення освітнього середовища дозволяє дитині усвідомити власні можливості, виявити ініціативу і всесторонньо реалізувати себе завдяки вирішенню завдань:

- 1) визначити специфіку гармонії дитини і освітнього простору, причини можливого конфлікту між ними, позначити межі прояву цього конфлікту;
- 2) виявити властивості і характеристики освітнього простору і процесу його створіння, провести на цьому ґрунті критичний аналіз сучасного стану взаємодії дитини і предметного світу;
- 3) розглянути процес проектування як систему, що охоплює дитину, яка має певні психічні риси;
- 4) проаналізувати методи проектування предметного середовища для подальшого включення цих методів до моделі проектування освітнього простору;
- 5) виявити структурні елементи моделі проектування освітнього простору і визначити характер їх взаємозв'язку.

Розглядаючи освітній простір як систему чинників, його створення можливо, якщо:

- модель освітнього простору охоплює функціонально пов'язані зовнішні і внутрішні компоненти;
- модель зв'язана з елементами предметно-просторового середовища і сучасних інноваційних педагогічних технологій;
- проектування і реалізація освітнього простору орієнтовано на показники особистісного розвитку і зростання дитини і педагога.

Висновки.

Конкурентоспроможність системи дошкільної освіти – це її перевага щодо інших аналогічних об'єктів, яка характеризується вмінням задовольняти освітні потреби населення за рахунок надання відповідних послуг; актуалізувати свою діяльність відповідно до чинного правового, нормативно-методичного, інформаційного психолого-педагогічного забезпечення.

Освітня ідея сформульована як розвиток індивідуальних можливостей дитини у різних аспектах людського життя, становлення основ внутрішньої свободи і самостійності дитини у відносинах з оточуючими людьми і середовищем. Заклади дошкільної освіти – розвивальні і охоронні з погляду фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я дитини.

Отже, впровадження у практику технології педагогічного проектування забезпечує створення сприятливого середовища, спрямованого на відкриття, актуалізацію ресурсів творчого розвитку особистості, завдяки технології педагогічного проектування у закладі дошкільної освіти може бути створено самобутню ситуацію розвитку особистості дитини з урахуванням реальних педагогічних ресурсів.

Література:

1. Бачинська Є. М. Механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні/Є. М. Бачинська // Педагогіка і психологія. № 1 (54). 2007. С. 79 – 88.
2. Рибка Н. М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аналіз: Автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. Одеса, 2005. 24 с.

Literature:

1. Bachynska E.M. Mechanism of formation of innovative educational space in the region/E. M. Bachynska // Pedagogy and psychology. No. 1 (54). 2007. P. 79 – 88.
2. Rybka N.M. The unified educational space as an integrative system: socio-philosophical analysis: Abstract. thesis ... candidate Philos. Sciences: 09.00.03. Odesa, 2005. 24 p.

Annotation. The article summarizes the main provisions in areas related to personality development. The characteristics of the preschool education system of Ukraine are proposed. The implementation of pedagogical design technology in practice ensures the creation of a favorable environment aimed at the discovery and actualization of resources for the creative development of the individual.

Key words: pedagogical design, educational space, preschool education, child.